

Ngồi Viếng trên đất Mỹ

Tác Giả: Trán Máng Tú

Thứ Năm, 08 Tháng 4 Năm 2010 07:42

Có phải nếu mình đi một nơi nào trên đất này ba mươi năm thì mình là người thuộc địa phải không?

Đã biết bao nhiêu lần tôi đặt ra câu hỏi đó sau một ngày nhìn vào lịch thời con số ghi năm đã bước vào năm thứ ba mươi của một người tị nạn.

Hình: xe Metro ở vùng Hoa thành Đ. (Hình Chiếu Đ)

Bây giờ có ai mới quen gặp tôi, hỏi: Bà ở đâu đến vậy? Thì chắc tôi sẽ trả lời rất tự nhiên, tôi ở San Jose, hay khi đang đi du lịch thì sẽ trả lời, tôi ở Mỹ đến. Tôi sẽ không trả lời là tôi ở Việt Nam đến nữa, chứ người ta hỏi, bà là người nước nào? Thì lúc đó tôi chắc chắn nói, tôi là người Việt Nam, để cho họ không nhầm với người Trung Hoa, Nhật, hay Phi.

Đúng, tôi i Mỹ trên đất i ba m&i năm r&i, tôi là m&t ng&i i Mỹ. Bây giờ thì xem l&i con ng&i i Mỹ c&a tôi.

Tr&c tiên m&t mũi, chân tay tôi ch&ng có gì thay đ&i c&. V&n khuôn m&t c&u trúc ít góc c&nh c&a ng&i Á Đông và cái mũi t&t khiêm t&n, tóc s&i to và đen, khi có tóc b&c thì nhìn th&y ngay, mu&n gi&u thì ph&i nhu&m.

Đ&i v&i ng&i Á Đông thì tôi đ&c g&i là ng&i có n&c da tr&ng, nh&ng m&u tr&ng này th&c ra là m&u ngà, và đ&ng c&nh m&t ông Tây, bà Mỹ nào thì nó v&n cho cái căn c&c da vàng r&t rõ r&t. Khi tôi nói ti&ng Anh thì cách phát âm v&n có v&n đ&, đôi khi nói nhanh quá thì s& v&p ph&i l&i nói ti&ng Anh theo cách đ&ch ti&ng Việt trong đ&u. Nh& thì b&chê là nói ti&ng Anh b& (broken English). V& cách ph&c s&c, nhà i, xe c& bên ngoài, tôi có th& không kém m&t ng&i i Mỹ chính g&c.

Nh&ng khi b&c vào nhà tôi, t&nh&ng b&c tranh treo i phòng khách, bát đĩa b&y i bàn ăn, chai n&c m&m, hũ d&a c&i trong b&p và nh&t là sách, báo ti&ng Việt i kh&p n&i trong nhà, thì ch&c ai cũng s&nh&n ra ngay đó là m&t gia đình Việt Nam. Nh& thì tôi là ng&i San Jose hay ng&i Hà Nội, ng&i Mỹ hay ng&i Việt? Tôi i đ&t này đ&n ba m&i năm r&i c& mà.

Ng&i i L&ng Sơn, Thanh Hóa ra Hà Nội i trên đất i ba m&i năm thì t&nh&n mình là ng&i Hà Nội; ng&i i H&i Phòng, H&i D&ng vào Sài Gòn l&p nghi&p t& năm 75, 76 t&nh&n mình là ng&i trong Nam.

Tôi i Mỹ tìm v& Việt Nam không ai ch&u nh&n tôi là ng&i Việt n&a, dù tôi có yêu quê h&ng đ&n qu&n th&t c& ru&t gan, có g&p l&i h& hàng n&c m&t khôn c&m thì khi thăm vi&ng, h&i han, h& v&n th&nh tho&ng nói r&t t& nhiên: ch& đâu có ph&i là ng&i Việt n&a, bây giờ ch& là ng&i Mỹ r&i, ch&c cái này không h&p v&i ch&, cái kia ch& không ăn đ&c, cái n& ch& không bi&t đâu.

Nh&ng lúc đó tôi ch&ng bi&t mình ph&i ph&n &ng th& nào cho đúng. C& c&i tôi v&n Việt, hay nh&n đúng r&i tôi là Mỹ? Không, c& hai cùng sai c&. Nh&ng khi c&n quy&n ti&n đóng góp vào vi&c công ích nào i Việt Nam thì ai ai cũng nh&c l&i cho tôi đ&n ngàn l&n tôi là m&t ng&i Việt Nam chính g&c. R&ng tôi ph&i có b&n ph&n và tình th&ng v&i đ&t n&c, đ&ng bào. Tình th&ng thì nh&t đ&nh lúc nào tôi cũng đ&y i p trong ng&c r&i, tôi ch&ng c&n ai nh&c n&a, nh&ng b&n ph&n thì cho tôi... nghĩ l&i.

Tôi đã đóng góp bộn phí n c a tôi cho đ t n c đó r i. M t m i tình ch t t c t i trong chi n tranh h n ba m i năm v tr c, x ng th t c a ng i tôi yêu n m trong lòng đ t, r i i ph i đào lên, đ t thành tro than, b đu i m nh đu i nhà, đã tr b n ph n đó thay tôi r i. Không đ hay sao?

Bây gi tôi ph i có b n ph n đóng thu hàng năm đ t n c tôi đang s ng đ ph v i chính ph s a đ ng, xây tr ng h c và nuôi nh ng ng i kh p n i m i t i, nh tr c kia đ t n c này đã nuôi ng i Việt, vì gi y t cá nhân hi n t i xác đ nh tôi là ng i Mỹ. Tôi ph i làm b n ph n công dân.

Có nh ng ngày tôi lái xe b k t xa l vào m t bu i chi u m a mùa thu; hay m t bu i sáng mùa xuân v ng l ng, êm , đ ng trong nhà nhìn ra m t h , tôi c m nh n đ c n i mình đang hi n di n không ph i là quê mình, không ph i n c mình.

Ch ng có m t lý do gì c th , ch là nh ng gi t m a đ p vào kính xe, ch là m t n c h g n g n sóng. M a trên xa l M nh c nh đ n nh ng c n m a tháng Năm Th Nghè, nhà mình Tr n Quý Cáp, nhà anh tr c r p ciné Eden đ ng trú m a v i nhau.

N c h San Jose tr c nhà nh c đ n n c sông b n B ch Đ ng m i l n qua phà sang bên kia Th Thiêm ch i v i b n, hay sóng n c b c M Thu n nh ng l n qua phà đi thăm h hàng t n B c Liêu. Nh ng lúc đó tôi b t ch t b t g p mình Việt Nam quá, vì nh ng cái bóng Việt Nam th t m , th t xa l i ch ng lên hình nh rõ r t ngay tr c m t mình. Và k di u làm sao, nh ng cái bóng đó nó m nh đ n n i mình quên m t là mình đang M. Ch c t i tôi là ng i Việt Nam.

L i có nh ng l n Việt Nam, tôi b mu i đ t kín c hai ng chân, b đau b ng liên miên c tu n l . Đi đâu cũng ph i h i đ ng, ai nhìn mình cũng bi t mình t đâu đ n và đang đi l c. Ti n b c tính hoài v n sai. Nhi u khi đ ng chênh vênh trên đ ng ph Sài Gòn, bi t đ t n c này v n là quê h ng mình, nh ng ng i đi i chung quanh là đ ng bào mình, nh ng sao không gi ng Việt Nam c a mình, hình nh đã có di u gì r t l .

Ngôn ngữ Việt thì thay đ i quá nhi u, pha tr n n a Hán n a Ta, ch p đ u c a ch này v i cu i ch c a ch kia, làm nên m t ch m i th t là "n t ng". Cách phát âm c a ng i Hà N i bây

gi không gi ng cách phát âm cũ c a ông bà, cha m tôi ngày tr c, và h nói nhanh quá, tôi nghe không k p. Cái ti ng nói tr m b ng, thanh l ch, ch m rãi, rõ ràng t ng ch c a th i xa x a bây gi ch còn là c tích.

Ng ng m t lên nhìn b u tr i, v n b u tr i xanh bi c c a th i tu i tr , cúi xu ng nhìn m t đ t, v n m t đ t thân quen, nh ng sao lòng hoang mang quá đ i, và th y đã có m t kho ng cách nghìn trùng vô hình gi a mình và quê h ng đ t Vi t. Ch c tôi là ng i M !

So sánh th i gian tôi sinh ra, s ng i Vi t Nam và th i gian tôi b Vi t Nam ra đi, s ng i M , hai con s đó đã g n ngang nhau. Tôi đ c h c t nh quê h ng là n i t tiên l p nghi p, là n i chôn nhau c t r n. i trong n c có bài hát n i ti ng “Quê h ng m i ng i có m t”, nh là ch m t m thôi. Nh ng có ng i i nói: N i nào mình s ng i đó su t m t quãng đ i dài, có nh ng ng i thân chung quanh mình, h ng nh ng ân hu c a ph n đ t c u mang mình, thì n i đó cũng đ c g i là quê h ng mình. Nh v y thì tôi có m t hay hai quê?

Tôi s ng i M thì b n bè g p nhau th ng nói: Cái này ng i Vi t mình không h p, ho c ng i M h m i thích nghi đ c v i c này, ng i Vi t mình không quen.

Khi đi d bu i ti c cu i năm c a m t công ty l n i M , toàn là nh ng ng i M sang tr ng thì th y rõ ngay mình là ng i Vi t đi l c, dù mình có sang tr ng, l ch s nh h . Hóa ra i M hay v Vi t Nam mình đ u l c ch c .

Tôi nh m y năm tr c có l n trò chuy n v i m c a m t ng i b n, lúc đó c ngoài 80 hăy còn mình m n, c theo đ o Ph t. Tr ng nam c a c và con dâu c t nhiên r nhau theo đ o Công giáo. Gặp tôi, c h i: Không bi t anh Bình nhà tôi khi ch t thì đi đâu? Ph t gi n anh y, vì anh y b đi, Chúa ch c gì cho anh y vào, vì anh y m i quá! Năm nay c ngoài 90 tu i r i và không may, c b Alzheimer. V y là c không còn mình m n đ lo con mình không có ch dung thân cho ph n h n. Bây gi th nh tho ng nghĩ l i nh ng l i c nói, th y mình ngay i đ i s ng này cũng đã là m t v t n ng ph t ph bay. Quê nhà, quê ng i, quê M , quê Vi t. Chao ôi! Cái thân c b ng.

Nh ng l l m, tôi bi t ch c mình là ng i Vi t, nh t là khi tôi n m m . Trong gi c ng tôi th ng g p cha m , g p ngay trong nh ng ngôi nhà cũ i Vi t Nam, g p b n bè cũng g p trên đ ng ph Vi t Nam t ngày r t xa x a, và bao gi trong m cũng đ i tho i b ng ti ng Vi t. T nh đ y

đôi khi v n a n c m t, dù là m t gi c m vui. Th y nh quê nhà quá đ i!

Tôi nh i trong nh ng truy n ng n, nh ng bài th Đ ng tôi đ c th i r t xa x a v ng i b làng đi xa lâu năm tr v không ai nh n ra n a. H i đó sao mà mình th ng nh ng ông già trong th đó th ! Bây gi nghĩ i thì ng i trong sách đó còn may m n h n mình, h đâu có đi đ n t n m t n c khác nh mình. H ch b làng, ch không b n c. Th mà khi v còn ng ngác, bùi ngùi, t i thân vì i c ch ngay trong làng mình.

So sánh tôi v i ng i b làng ra đi trong nh ng trang sách đó thì hoàn c nh c a tôi đáng bu n h n nhi u. Không nh ng đã b làng, b n c đi, còn nh n qu c t ch c a m t n c khác.

Khi v đ i h thay tên. Núi chùng bóng i, sông ghen c n dòng (tmt)